

Выходитъ во Львовѣ ще Вторника, Четверга и Суботы крѣмъ рускихъ святыхъ) о 5-й годъ поп. Литеръ додатокъ "Библиотека наизнаменитѣй" выходить по 2 печат. арк. купѣ каждого 15-го и послѣднаго для каждого мѣсяца. Редакція Администрація подъ Ч. 44 улицы Галицка. Рукописи возвращаются лишь на попередніе застороженіе строчки печатной, въ рубр. "Надѣлдано" по 20 кр. а. в. Ремімациіи и исправленіи возвращаются по 6 кр. отъ однихъ строчекъ печатной, въ рубр. "Надѣлдано" по 20 кр. а. в.

Предлаты и иносказанія принимаются: У Львовѣ Адміністрації "Дѣла". У Вѣдни Назаренштейн & Vogler, Wallfischgasse 10; M. Dukes, Riemergasse 13; G. L. Danbe & Co., Singerstrasse 11 а; Rudolf Moosse; F. A. Richter Nibelungengasse 4. Въ Франкфуртѣ М. Назаренштейн & Voegler, E. L. Daube & Co. Въ Париже Agence Nazaré. Въ Ростовѣ Редакція "Кievskom Starym" въ Кіевѣ, почтовы уряды и "Газета Бюро" В. Ф. Замка въ Одесѣ Дерибасовской ул. д. Рацци 9.

Съ днемъ 1 (13) липня зачався III. четверть року сегордичного выдавництва "Дѣла" и "Библиотеки наизнаменитѣй по вѣстей". Просимо поскорити съ присылою залегостей и дальшою предплаты, щобы въ экспедиціи не потребовалася послѣдовати перера!

Ново приступаючій Вп. предплатники "Библиотеки наизнам. по вѣстей" дѣстанутъ даромъ початокъ зачати по вѣсти И. Тургеневу "Батыкъ и сыны".

Жиды въ економичномъ житио нашого краю.

I.

Каждый чоловѣкъ а тѣмъ больше каждый народъ має повне право до житиа, до истиновани, и мы, що нынѣ самі добиваємося середъ тлжкою боротьбою ажъ на трехъ точкахъ, бо въ Галичинѣ, Українѣ въ Мадярщинѣ, тихъ правъ вѣдма сильніи, мы нѣкому ихъ не заперечуємо, толькожаємо того, щобы житио то було оперте на праціи вогонька, и щобъ оно нѣкому не піддержувалося силою другої нації, щобъ оно не висыпало жизненіи сокровищъ другої народності, хотіїи менше провівченіи, менше проворної, менше запобѣгливої. Хочи уважати працею другого, жити его трудами, его потомъ, его кровю, руїнувати его вогоньки, підготувати та безъ всякої скрупулу, — се рвянею забійтви, що поволи, зъ легка підризає съ кождымъ днемъ чимъ разъ бѣльше та бѣльше силу чоловѣка, доки его не запровадить на край пропасти. А чи-жъ не поповна такого забійтви одинъ народъ на другомъ, коли бѣль вогоньками стараєо жити коштомъ въ праціи другого народу?!

Буди часы, коли жидамъ въ декотрихъ краяхъ не призначено нѣкого права, ихъ проголосовано въ іѣсть, вивожено за границю, але безъ сумнію тогди поповнивано на нихъ неправности. Недавно що у насъ бѣношено до жидовъ въ погордою въ тѣмъ оскорблювано ихъ чувство релігійне и національне, коли се поспідно въ котримъ зъ жидовъ обзываюло. Жиды, наколи-бѣ они мають почуття національне та національний спосібомъ хотіли зберегти менеи другими народами свою народності и старе свое богочестіе, заслугували-бы безъ сумніву, щоби ихъ въ іхніхъ намѣреніяхъ та подвигахъ підпорти. Однакожъ чи такими нынѣ суть ваші жиды? Въ политичномъ и економичномъ житио

нашого краю отграють они важну ролю, а дуже часто бувають тымъ товчкомъ, що витиче діору неодній спрівѣ економічнай. При тѣмъ, при збанкрутіванию та лихой господарції нашої шляхти, корта такъ много землї має въ своихъ рукахъ, жиды переважну частину зруйнованихъ обширівъ добропіхъ загарбали въ ової руки, про то що тѣснійше звязались съ нашимъ людомъ по селяхъ и мимо нашої волї втиснулися въ наше народне жити. Въ історії Європы жиды нѣкоги не занимали видного становища; въ політичнай, релігійнай та суспільнай кологнісахъ не творили нѣкоги обобщено якою партії; хиба часами ставалися жертвою релігійного фанатизму. Але вже въ давна у жидовъ можна достерегти тугої праці, то повѣльне але зелѣнє, підзвине змаганье загорнути въ ової руки якъ найбільше капіталівъ, щоби оттакъ при ихъ помочі управиляти своїмъ побоя ової волї и вподобы. Въ нынѣшніхъ часахъ можуть они, здається, повеличиши, що сутъ мѣжъ вогоньками народами, розмѣрно до числа, найбогатѣшими народомъ, хотій безъ народності; и нынѣ намъ видится, хотій они доперва розпочати боротьбу въ той цѣлі, щоби въ Європѣ выбороти повні права для своеї народності.

Особливо у насъ житио жидовъ повинно обходить кождого того чоловѣка, котрый толькожаємо щирою волю та добру охоту чимъ-небудь пріомужистися овому краеву, своїй, чи то рускій чи польскій народності. При тѣмъ коли жиды розпочали вже разъ закладати рольничий кольонії на нашої землї съ такъ великимъ капиталомъ оборотовимъ въ своихъ рукахъ, то они бѣль разочато рідна не дадута нѣякими перешкодами бѣтошити; повѣльне, обережно але съ зелѣнію витревалостю та постійною будуть ити до ової мети, стараючися витиснути давній елементъ зъ его домашнаго куточка, зъ его батьківщини, зъ его землї.

Жіючи межа нашимъ людомъ, пізвавши бодай по трохъ его добрїй и злїй сторони, его житио та поведенье, мавъ и нагоду пріглянутися зъ близька и роботѣ жидовъ по нашихъ селяхъ — та нынѣ хотій дещо про ю розкажу. Я и на жидовъ гляжу якъ на людей; не бачу користи въ змаганяхъ нынѣшніхъ "антисемітівъ", а тѣмъ, чимъ жиды нынѣ суть, менѣ здаєся, зробила ихъ людока погорда, помѣтувапеими, та недощеніе въ давніхъ часахъ до жити политичнаго. Великої бы треба працѣ, надмѣрного

труду а передовсїмъ колосальної просвѣти межи недоступнимъ масами жидовъ хусятити, що слідуетъ, звичайно та овоїхъ темніхъ рабиновъ съ такими самими каталами, щоби тыхъ людей зробити пожиточными державї та людокості, щоби въ нихъ душахъ загрѣти то чувство, що наклонює одиницю жертвувати свою працю, ба павѣтъ свое житиа за загаль людокости.

Бо-жъ прецѣ вѣхто нынѣ не буде такї наїзний казати, що вое то, що нынѣ наші жиды роблять при выборахъ, почавши бѣль Радѣ державної а окончivши на Радѣ громадской, щобъ они робили се зъ патріотизму, зъ посвященія. Жиды не понимаютъ труду безъ заплаты, посвяченія безъ хбона, жити политичного безъ корпоти и очекулляції. Своїмъ крикомъ, своимъ киданіемъ, своїми підступами, циганствомъ, ложею, підмовою, обѣцянками, перекупствами, та безчисленными іншими способами умутьютъ они такї обмочати при кождихъ выборахъ свою жертву, того виборца, що той мимо волї, мимо наказу священика або другихъ людей добримъ волї та охоты, таки пошукає голосу жида и пойде тою стежкою, яку бѣль ему покаже.

Нынѣ жиды по всіхъ мѣстахъ, мѣсточкахъ ба павѣтъ и по селяхъ піддержують пановиане нашої немочнови "hierarchia i spoleczn-oi". Але чи они то роблять зъ патріотизму? Де тамъ! Для того, що оподѣваються якогось для себе хбна. По перше, щоби овому політичному поведеньемъ яко "Polacy wojszowego wuznania" притягнуты до себе постороннія шляхти, зъ котрими можна поспіднє пѣрье обскубати, щоби напхнати нимъ свою подушку призначену для выгодного супочинку своєї Сури та овоїхъ дѣтей; по друге, щоби нездобного, лїнівого, неповоротного заступця автономії провадити побоя ової вподобы. А вое то ихъ зърокъ! Въ тѣмъ то мѣшочку опочиває цѣлый вѣкъ патріотизму, вѣкъ посвяченіе; діялого при всякихъ выборахъ вторуя ихъ крикъ, ихъ горланье, шваркотанье та вояка бляга! Хто толькожає часами такъ дорого, якъ наша "hierarchia i spoleczn-ia", оплачує свою побѣду, той не може называти витяземъ, але побѣженіемъ! При тѣмъ и то не малой ваги, що грощь выданыи при выборахъ по-найбільше йде до жидовской кашенї; а коли одинъ посолъ выдає на такї агітациі 8.000 зр. — якъ менѣ самъ заявивъ, — то жиды при всякихъ выборахъ, вѣ которыхъ безъ нихъ не обойдеся, можуть робити маєтки; щоби

60% тихъ грощей доставаються кому вишому, то вимъ припаде все таки 40%; але толькожа они себе не кривидять...

Якъ посолъ п. Давидъ Абрагамовичъ представляє собѣ виборцівъ?

Коли зближаєся часъ виборівъ, — то розумієся, що Давидъ Абрагамовичъ и другій ему подобній пана и панки, що добиваються мандату зъ курії сельської, дуже поважають своихъ виборцівъ, величають ихъ дозрѣдоть політичну, ставить на рівній съ собою, прилюдно цѣлюються "фракції об'єднанія", гостяють, тоастують, и таї панови Абрагамовичъ виголошують спрівоздавиа зъ того, що було, и програмовій кандидатокъ промови, нашпилькованій самими красными об'єднаніями на то, що ще буде.. Коли-жъ уже по выборахъ и мандат есть, — ого, тогдѣ "саїкієм со іннегу"! Панови посоли волї виборцівъ — не законъ, потреби и добро краю — не перша задача и не першій обовязокъ. "Якъ Богъ дастъ!" "якъ власті розкаже!".. "якъ менѣ вигодно!".. — отоє тогдѣ парохъ пана посла. А що жъ отчайчаність его супротивъ виборцівъ, котрій дали сміу мандатъ и очевидно мають право кождого часу возврати посла явитися передъ ними и пояснити та оправдати свое дѣяніе въ парламентѣ? — "Фурда!" — мѣркує собѣ п. посолъ, — до новихъ выборівъ ще пять лѣтъ! Хто кладе підъ свягеліє здорову голову?! Со ти тамъ! И отъ п. Абрагамовичъ, посоль въ сель округа Львовъ-Городокъ-Яворовъ, въ открытомъ письмѣ до овоїхъ виборцівъ, умщеною въ "Gazetѣ Narodow-ї", такъ пише:

"Будучи посольмъ до палати поспіднъ Ради державної у Вѣдни, выбранимъ зъ курії громадъ сельскихъ, уважаю спрівозданье посоліюко въ спрівѣ мыга въ сїй курії неведучимъ до наїмреной цѣлі, бо оціненіе тогдѣ спрівѣ виагає специальніхъ студій и воєстороннаго знанія рїча".

Трудно собѣ представити смійшій, а радше вухвалішій негації своихъ виборцівъ, якъ таї, котру въскажає п. Абрагамовичъ! Не вже-жъ онъ на серіо думає, що вѣй выборцівъ его до того стечена темній и слабоумній, що не зрозумілі-бы спрівѣ нафтогови? Мы зъ своеї сторони годимось зовѣтіемъ на то, що оказавъ "Киг-гер Lw.", а именно, що насамперед треба-бы ще розслідити, по чїйй сторонѣ знайшо-бы бѣль быстроти ума до зрозуміння спрівѣ нафтогови съ

НАВѢДЖЕНІЙ.

Оповѣданіе И. С. Тургенева.

...Будо насть бѣль въ хатѣ, и мы бала-мы то про те, що дѣво въ свѣтѣ, то про людей.

— Не розумію я ихъ, тихъ людей! — зважає А., — они якісь навѣдженій!.. Вѣ Богу навѣдженій.. Такого чогось ще нѣкому на свѣтѣ не бувало.

— Нѣ, бувало, — виїшавася П., вже старій, скіль чоловѣкъ, що родився около двадцяти роківъ нынѣшнього вѣку, — навѣдженій въводилися въ давнійше, толькоже не подобали на нынѣшніхъ навѣдженіяхъ. Якъ за поета Языкова хтось деси казавъ, що у него будо одушевленіе, але оно не зверталося нѣ до чого, будо собї таке безпредметове одушевленіе, — такъ и въ сихъ, у тихъ людей, навѣдженій такожъ таїа собї безпредметова. Тоже, якъ позволите, розуму вимѣстистю моего дальнішого свояка по сестрѣ, Міши Польськага. Она може послужити за образъ тогданихъ навѣдженості.

Явивъ бѣль на сестру. Божій мабуть чи не въ 1828 р., въ родовомъ маєтку свого батька, въ одніхъ въ паглухихъ закутіяхъ глухо, стеною губернії. Мішовою батька, Андрея Николаевича Польськага, що тимою хорошо. То бувъ спрадійшій, старосвѣтокъ панъ, богоївній статочній чоловѣкъ, якъ на свою пору до-смѣтъ просвѣчений, трохи, правду оказавши, при-

дурковатый, та й ще, якъ на тес-жъ, западавъ на приїдьку... То такожъ собї старосвѣтока, паньска хороба.. Брештѣ, припадки у Андрея Николаевича бували тихій и конічливи звичайно сномъ та умученіемъ. Серця бувъ доброго, обходився зъ вогоньками ласково, хочи не безъ гордошевъ; я собї заедно якъ-разъ такимъ виображавъ царя Михаїла Федоровича. Ціле житие Андрея Николаевича перейшло такъ, що сповинивъ всѣ установи заведеній зъ давніхъ ще часобъ, не бѣтошити нї на крихѣтку, и все широ надававши до вогонько звичайно старосвѣтко-православного, свято-російского житиа. Ось встававъ та лягавъ, та до лазнї ходивъ, веселився та гибавъ, (те и друге, правда, рѣдко), наїтъ куривъ папіросы, наїтъ въ карты гравъ (два вже бѣль разъ звичайно виїшавши). Не такъ, правда, якъ бы любо будо, не на свїтій підмітій ладъ, а да-домъ батьківъ нашихъ — прікладно, поважно. Самъ бѣль бувъ зростомъ високій, заживий и мясистий, голость мавъ тихій и трохи хріпливий, якъ оно часто лукається російскимъ добросердій людямъ; чисте було его бѣль, чиста я одежа, посивъ на шинѣ бѣль хустки и влагавъ табачковій, довгополій сурдуты, а все таки паньска хороби все переймали еи якими неодмовитими отражомъ а въ конецъ журилася овонъ одніакомъ Мішою, бо она его плекала и ховала ѿ величимъ жаромъ. Андрея Николаевича не боронивъ жінцій. Андрея Николаевича не боронивъ жінцій журилася Мішою, але вимонивъ собї: що хочи роби, аби лишь домашне житио всіхъ не виходи-ти, якъ признакамъ можна вірити, а на які діло нѣкому зъ тихъ рамцивъ, які для кождого

въ его хатѣ були зъ давній-давна установленії. Такъ п. пр. въ сїята и підъ Новий Рѣкъ, на Вашильєвечеръ, Мішъ позволялося по сїяточному прибиратися вразъ отъ другими "хлопчиками" — не лише позволялося, але й наказувалося.. За те, хранъ Боге, въ иначу пору! И т. д., и т. д.

II.

Памятаю тогдѣ Мішу, якъ мавъ тринацѧ роківъ. Бувъ то дуже любий хлопецъ съ рожевими щечками, мігенькими губами (тай цѣлій бѣль бувъ мігенькій та пухенькій), съ випуклими крихѣткою вогнікими очима, ладно прігадженої и прічесанії, ласковий та стыдливий, — спрівайдши дівчинку! Одно лиши не було менѣ до сподоби: смійовій рѣдко, а коли сміялося, зуби его здорові, бѣлій и по звірячому заостреній не мило якось ширялися, а самий сміхъ, то въмъ гомонії якось такъ рѣзко, якось такъ дико, не мово по звірячому, — а въ очахъ такъ и проїгнавали некородій покри. Мати всеого хвалила, що такій послушний и уважний, и съ хлопчиками пустыми не любить заходити, а все бѣльши лише до жіночого товариства. — "Бабинъ синъ, пестрій" — мовлявъ про него батько, Андрея Николаевича, — но за те до

